

УДК 712. 4

НАСАДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ М. ВИШГОРОДА КИЇВСЬКОЇ ОБЛ.

О.В. Зібцева, кандидат сільськогосподарських наук

М.С. Зібцев, студент

Наведено результати вивчення деревних насаджень на територіях перед громадськими будівлями м. Вишгорода Київської обл. Досліджено асортимент деревних рослин, зроблена оцінка їх зустрічання, стану та декоративності.

***Ключові слова:** громадські будівлі, зелені насадження, зустрічання, стан, декоративність*

Системи озеленення малих і великих міст мають загальні цілі, загальні засоби і прийоми їх досягнення. За визначенням М. Лусе [2] для системи озеленення малих міст характерним є слабкий розвиток насаджень загального користування, які за своїм розміщенням у місті, величиною, а також за можливістю функціонального використання зазвичай не відповідають вимогам, які містобудівна наука висуває до цієї категорії насаджень.

У малих містах змінюється значення озеленення порівняно з його роллю у крупних містах: виконання гігієнічних вимог під час створення системи озеленення тут стає профілактичним заходом, в той час як актуальності набувають більш вузькі задачі – захист від шуму, пилу, шкідливих у безпосередній близькості від джерела їх виникнення, а також виконання насадженнями естетичних функцій.

Громадські будівлі входять до однієї з груп цивільних будівель, які за функціональним призначенням мають обслуговувати побутові, комунальні і суспільні потреби людей. У громадських будівлях і спорудах розміщуються установи і підприємства соціального, побутового та культурного

призначення, а саме: охорони здоров'я, освіти, культури, будівництва, фінансування, управління, комунального господарства тощо. Це, як правило, часто відвідувані людьми будівлі, прилеглі території яких мають бути організовані як в утилітарному, так і в естетичному плані, а тому оформленню їх екстер'єрів має приділятися достатньо уваги.

Метою досліджень було визначення асортименту та стану деревних насаджень на території ряду громадських будівель м. Вишгорода Київської обл.

Матеріал і методика досліджень. У дослідженні, проведеному у 2012 році, вивчали озеленення територій перед п'ятьма важливими громадськими будівлями, зокрема районного відділу внутрішніх справ, військового комісаріату, казначейства, прокуратури, районної держадміністрації, розташованими на вулиці Кургузова і на початку проспекту Шевченка у м. Вишгороді. При цьому провели подеревну інвентаризацію зелених насаджень на цих територіях із визначенням їх видового складу, стану, декоративності. Оцінку стану дерев здійснювали за 5-бальною шкалою візуальної оцінки стану деревних рослин у вуличних насадженнях С.І. Кузнецова та ін. [1], декоративність – за 4-бальною шкалою Е.І. Якушиної [5]. Аналіз отриманих даних містив визначення зустрічання видів на дослідних об'єктах та частки їх участі [4], оцінку за класифікацією М.А. Міхеєвої [3]. Для з'ясування видового біорізноманіття розраховували індекс Шеннона-Вінера.

Результати досліджень. Вулиця Кургузова, на якій сконцентрована значна частина важливих громадських будівель міста, розташована на пагорбах. На всіх п'яти дослідних об'єктах (табл.1) зростали *Picea excelsa* і *P.pungens* *F. glauca*, на чотирьох – *Biota orientalis*, на трьох – *Betula pendula* (зустрічання відповідно 100, 80 та 60 %), решта 10 видів представлена лише на одному з дослідних об'єктів (зустрічання – 20 %).

Характерним для дослідних територій є наявність згористих газонів, що перебувають у задовільному стані і деревних, переважно хвойних, насаджень, які перейшли з радянських часів як традиція щодо озеленення

1. Зустрічання деревних видів на обстежуваних територіях

Назва виду	Кількість об'єктів	Зустрічання, %
<i>Picea excelsa</i> Link.	5	100
<i>Picea pungens</i> F. <i>glauca</i>	5	100
<i>Biota orientalis</i> Endl.	4	80
<i>Betula pendula</i> Roth.	3	60
<i>Prunus armeniaca</i> L.	1	20
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	1	20
<i>Sorbus aucuparia</i> L.	1	20
<i>Juglans regia</i> L.	1	20
<i>Pyrus communis</i> L.	1	20
<i>Acer platanoides</i> F. <i>globosum</i>	1	20
<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	1	20
<i>Acer negundo</i> L.	1	20
<i>Tilia cordata</i> Mill.	1	20
<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	1	20

районних партійних будівель та інших державних установ. Нині ці посадки виглядають досить хаотично: в них порушена симетрія, притаманна регулярному розплануванню. Місцями втрачені екземпляри *Picea pungens* F. *glauca* замінені *Picea excelsa*. У молодших посадках перевага надається *Biota orientalis*. Деревя досягли 30-40-річного віку, здебільшого закривають фасади будівель і мають недоглянутий вигляд. Втім, відчуття урочистості, нав'язане наявністю хвойних – присутнє. Територія перед будівлею райвідділу внутрішніх справ (об'єкт 1) оздоблена однорядним густим неформованим живоплотом з *Physocarpus opulifolia* Maxim. висотою 1,2 м та двома рядами чорнобривців.

У насадженнях досліджуваних територій (табл. 2) найбільша частка була у *Picea pungens* F. *glauca* (30,5 %, з коливанням на окремих об'єктах у межах від 10,3 до 60,0 %). На другому місці - *Betula pendula* (20,6 %) з коливанням

від 23,7 до 41,4 %, втім на двох дослідних об'єктах вона не зростала. На третьому – *Picea excelsa* (14,5 %) з коливанням на об'єктах у межах 5,0 –

2. Частка участі деревних видів на досліджуваних об'єктах

Назва виду	Частка участі виду, % на об'єктах					
	1	2	3	4	5	загальна
<i>Picea pungens F. glauca</i>	10,3	36,8	10,5	60,0	36,0	30,5
<i>Betula pendula</i>	41,4	23,7	31,6	-	-	20,6
<i>Picea excelsa</i>	20,7	21,1	10,5	5,0	8,0	14,5
<i>Acer platanoides F. globosum</i>	-	-	-	-	56,0	10,7
<i>Biota orientalis</i>	6,9	10,5	15,8	15,0	-	9,2
<i>Sorbus aucuparia</i>	17,2	-	-	-	-	3,9
<i>Prunus armeniaca</i>	-	-	21,1	5,0	-	3,8
<i>Juglans regia</i>	-	-	-	15,0	-	2,3
<i>Pyrus communis</i>	-	-	5,3	-	-	0,8
<i>Tilia platyphyllos</i>	-	-	5,3	-	-	0,8
<i>Acer pseudoplatanus</i>	3,4	-	-	-	-	0,8
<i>Aesculus hippocastanum</i>	-	2,6	-	-	-	0,8
<i>Acer negundo</i>	-	2,6	-	-	-	0,8
<i>Tilia cordata</i>	-	2,6	-	-	-	0,8

21,1 %, на четвертому – *Acer platanoides F. globosum* (10,7 %) за рахунок домінування на центральній площі перед будівлею районної держадміністрації (56,0 %, об'єкт 5), на п'ятому – *Biota orientalis* (9,2 %), яка не зростала на п'ятому об'єкті. Інші види представлені лише на поодиноких об'єктах. Взагалі, на хвойні види припадало понад половина (54,2 %) представлених екземплярів деревних рослин.

До видів з дуже високою часткою участі належать *Picea pungens F. Glauca*, *P. excelsa*, *Betula pendula* та *Acer platanoides F. Globosum*; з високою - *Biota orientalis*, із середньою - *Sorbus aucuparia*, *Prunus armeniaca* та *Juglans regia*, решта видів – з низькою.

Лише на одному об'єкті індекс Шеннона-Вінера перевищував типовий діапазон значень (від 1,5 до 3,5 [3]) і становив 4,0, а співвідношення інтродуцентів та аборигенних видів становило 75 і 25 %.

Стан і декоративність деревних рослин (табл. 3) досить високі, їх середня оцінка за видами коливалася відповідно від 3,4 до 4,2 та від 1,4 до 2,2 бала, при цьому вищі показники були у хвойних, а найвищі – у *Biota orientalis*.

3. Стан та декоративність деревних видів на досліджуваних об'єктах

Вид	Кількість, шт.	Стан (M±m), бали	Декоративність (M±m), бали
<i>Betula pendula</i>	23	3,7±0,23	1,8±0,23
<i>P. pungens f. glauca</i>	32	3,8±0,23	1,9±0,23
<i>Picea excelsa</i>	19	3,8±0,28	1,9±0,25
<i>Biota orientalis</i>	10	4,2±0,32	2,2±0,32
<i>Sorbus aucuparia</i>	6	3,5	1,8
<i>Prunus armeniaca</i>	5	3,4±0,4	1,8±0,2
<i>Acer platanoides f. globosum</i>	14	3,4±0,17	1,4±0,17

Максимальну оцінку стану та декоративності мали кущі *Roza canina* L., які зростали на центральному майдані перед будівлею районної держадміністрації і *Spiraea media* Fr. Schmidt. – відповідно 3,5 та 1,5 бала, а також *Picea excelsa* (4,5 бала).

Середня висота дерев на об'єктах не перевищувала 8 м, а за діаметром стовбура різниця була суттєвою, що також характерно для зелених насаджень малих міст.

Висновок

Дослідження насаджень на територіях перед громадськими будівлями м. Вишгорода показало, що їх асортимент налічує 14 деревних видів, де'ять з яких – інтродуценти. Серед них переважали *Picea pungens F. Glauca*, *P. excelsa* та *Betula pendula*, на які в сумі припадало 65,6 % обстежених насаджень. Індекс Шеннона-Вінера за об'єктами дорівнює в середньому 1,9, тобто інтродуковані види за кількістю майже вдвічі переважають види місцевої дендрофлори. Оцінка стану і декоративності деревних рослин

досить висока і коливається відповідно від 3,4 до 4,2 та від 1,4 до 2,2 бала, за вищих показників у хвойних і найвищих – у *Biota orientalis*. Середньозважений бал стану дерев дорівнював 3,7, декоративності – 1,8.

Список літератури

1. Екологічні передумови оптимізації вуличних насаджень Києва / [С.І. Кузнєцов, Ф.М. Левон, В.Ф. Пилипчук, М.І. Шумик] // Питання біоіндикації та екології. – Запоріжжя: ЗДУ, 1998. – Вип. 3. – С.57–64.
2. Лусе М. Озеленение малых городов Латвии / М. Лусе. – Рига: Зинатне, 1978. – 103 с.
3. Михеева М.А. Геоэкологическая оценка биоразнообразия и устойчивости древесных растений в условиях городской среды (на примере г. Воронежа): автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. геогр. наук: спец. 25.00.36 «Геоэкология» / М.А. Михеева. – Воронеж, 2009. – 22 с.
4. Россинина А.А. Таксация древесных растений в урбанизированной среде (на примере г. Красноярск) : автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. с.-х. наук: спец. 06.03.02 «Лесоведение, лесоводство, лесоустройство и лесная таксация» / А.А. Россинина. – Красноярск, 2010. – 20 с.
5. Якушина Э.И. Древесные растения в озеленении Москвы / Э.И. Якушина. – М.: Наука, 1982. – 158 с.

НАСАЖДЕНИЯ НА ТЕРРИТОРИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ СООРУЖЕНИЙ Г. ВЫШГОРОДА КИЕВСКОЙ ОБЛ.

О.В. Зібцева, М.С. Зібцев

Представлены результаты изучения древесных насаждений на территории перед общественными строениями г. Вышгорода Киевской обл. Исследован ассортимент древесных растений, оценена их встречаемость, состояние и декоративность.

Ключевые слова: общественные строения, зеленые насаждения, встречаемость, состояние, декоративность

PLANTATIONS ON THE PREMISES OF PUBLIC BUILDINGS OF THE VYSHGOROD TOWN, KYIV OBLAST

O.V. Zibtseva, M.S. Zibtsev

The results of green spaces research at the territories located in front of the public buildings at the Vyshgorod town, Kyiv region are given. The assortment of tree species were researched, and their occurrence and ornamental state were evaluated.

Key words: *public buildings, green spaces, occurrence, condition, ornamental state*